

Eestikeelne väljaanne

Teave ja teatised

60. aastakäik

9. juuni 2017

Sisukord

III *Ettevalmistavad aktid*

NÕUKOGU

2017/C 184/01	Nõukogu esimese lugemise seisukoht (EL) nr 4/2017 eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil Nõukogu poolt vastu võetud 25. aprillil 2017	1
2017/C 184/02	Nõukogu põhjendused: nõukogu esimese lugemise seisukoht (EL) nr 4/2017 eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, mis käsitleb liidu finantshuvide kaitset kriminaalõiguse abil	14

III

(Ettevalmistavad aktid)

NÕUKOGU

NÕUKOGU ESIMESE LUGEMISE SEISUKOHT (EL) NR 4/2017

eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil

Nõukogu poolt vastu võetud 25. aprillil 2017

(2017/C 184/01)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 83 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ⁽¹⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽²⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Liidu finantshuvide kaitse ei puuduta ainult eelarveassigneeringute haldamist, vaid laieneb kõigile meetmetele, mis kahjustavad või ähvardavad kahjustada liidu vara ja liikmesriikide vara, niivõrd kui need meetmed on liidu poliitika seisukohast olulised.
- (2) Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse 26. juuli 1995. aasta konventsioonis, ⁽³⁾ mis on koostatud Euroopa Liidu lepingu artikli K.3 alusel ning selle 27. septembri 1996. aasta, ⁽⁴⁾ 29. novembri 1996. aasta ⁽⁵⁾ ja 19. juuni 1997. aasta ⁽⁶⁾ protokollides (edaspidi „konventsioon“) kehtestatakse miinimumnormid seoses kuritegude ja karistuste määratlemisega võitluses liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu. Liikmesriikide koostatud konventsioonis on märgitud, et liidu tulused ja kulusid kahjustavad pettused hõlmavad paljudel juhtudel rohkem kui ühte riiki ning neid panevad sageli toime organiseeritud kuritegelikud võrgustikud. Selle põhjal tunnistati juba konventsioonis, et liidu finantshuvide kaitse eesmärgil tuleb neid huve kahjustavate pettuste eest kohaldada kriminaalvastutust. Paralleelselt võeti vastu nõukogu määrus (EÜ, Euratom) nr 2988/95 ⁽⁷⁾. Selles määruses kehtestatakse liidu õiguse normide rikkumise eest ühtse kontrolli ning haldusmeetmete ja -karistuste üldised normid, osutades samal ajal selles valdkonnas kehtivatele sektoripõhiste normidele, pettustele vastavalt konventsioonis määratletule ning liikmesriikide kriminaalõiguse ja -menetluse kohaldamisele.

⁽¹⁾ ELT C 391, 18.12.2012, lk 134.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi 16. aprilli 2014. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 25. aprilli 2017. aasta esimese lugemise seisukoht. Euroopa Parlamendi ... seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata).

⁽³⁾ EÜT C 316, 27.11.1995, lk 48.

⁽⁴⁾ EÜT C 313, 23.10.1996, lk 1.

⁽⁵⁾ EÜT C 151, 20.5.1997, lk 1.

⁽⁶⁾ EÜT C 221, 19.7.1997, lk 11.

⁽⁷⁾ Nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta (EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1).

- (3) Liidu finantshuvide kaitse valdkonda on juba ühtlustatud näiteks määrusega (EÜ, Euratom) nr 2988/95. Nimetatud valdkonnas liidu poliitika rakendamise tagamiseks on väga tähtis, et liikmesriigid ühtlustaksid veelgi oma kriminaalõigust, täiendades selles valdkonnas toime pandavate pettuste puhul haldus- ja tsiviilõiguse pakutatavat kaitset, ent vältides seejuures vastuolusid nii ühe õigusvaldkonna piires kui ka õigusvaldkondade vahel.
- (4) Liidu finantshuvide kaitseks on vaja ühtselt määratleda pettus, mis jääb käesoleva direktiivi kohaldamisalasse, mis peaks hõlmama Euroopa Liidu üldeelarve (edaspidi „liidu eelarve“) tulusid ja kulusid ning vara kahjustavat pettust, sealhulgas finantstehinguid, näiteks laenude võtmist ja andmist. Nõukogu direktiiviga 2006/112/EÜ⁽¹⁾ loodud ühise käibemaksusüsteemi vastu suunatud raske süüteo mõiste viitab kõige raskematele käibemaksupettuse vormidele, eelkõige karussellpettusele, varifirmadega seotud käibemaksupettusele ja kuritegeliku organisatsiooni raames toime pandud käibemaksupettusele, mis ohustavad tõsiselt ühist käibemaksusüsteemi ja seega liidu eelarvet. Ühise käibemaksusüsteemi vastu suunatud süütegevused tuleks käsitada raskete süütegevudena, kui need on seotud kahe või enama liikmesriigi territooriumiga, tulenevad petuskeemist, mis läbi pannakse neid süütegevusi toime struktureeritud eesmärgiga saada ühisest käibemaksusüsteemist põhjendamatuid eeliseid, ja kui süüteoga tekitatud kogukahju on vähemalt 10 000 000 eurot. Kogukahju all mõeldakse kogu petuskeemi tulemusel saadud hinnangulist kahju nii asjaomastele liikmesriikidele kui ka liidu finantshuvidele, välja arvatud intress ja karistused. Käesoleva direktiivi eesmärk on aidata kaasa selliste kuritegelike nähtustega võitlemisele.
- (5) Kui komisjon täidab liidu eelarvet koostöös liikmesriikidega või kaudse eelarve täitmise raames, võib ta delegeerida eelarve täitmise ülesanded liikmesriikidele või aluslepingute kohaselt loodud organitele või asutustele või muudele üksustele või isikutele. Kui liidu eelarvet täidetakse koos liikmesriikidega või kaudse eelarve täitmise raames, peaksid liidu finantshuvid olema kaitstud sama hästi nagu siis, kui komisjon täidab eelarvet otse.
- (6) Käesoleva direktiivi kohaldamise eesmärgil on hangetesse puutuvad kulud igasugused kulud, mis on seotud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 966/2012⁽²⁾ artikli 101 lõikes 1 kindlaks määratud riigihankelepingutega.
- (7) Käesoleva direktiivi kohaldamisalasse jäävate kuritegevuste tulemusel saadud varaga seonduva rahapesu suhtes kohaldatakse täies ulatuses rahapesu käsitlevat liidu õigust. Kõnealusele õigusele viitamine peaks tagama, et käesoleva direktiiviga kehtestatud karistusi kohaldatakse kõikide liidu finantshuve kahjustavate raskete kuritegevuste suhtes.
- (8) Korruptsioon kujutab endast liidu finantshuvidele eriti suurt ohtu ning seda võib paljudel juhtudel seostada pettusega. Kuna iga ametiisik on kohustatud tegema otsuseid või kasutama kaalutusõigust erapooletult, peaks altkäemaksu andmine ametiisiku otsuse või kaalutusõiguse mõjutamiseks ning sellise altkäemaksu võtmine olema hõlmatud korruptsiooni määratlusega, olenemata asjaomase ametiisiku riigis või asjaomase rahvusvahelise organisatsiooni suhtes kohaldatavatest õigusnormidest.
- (9) Liidu finantshuve võib kahjustada vahendite või vara haldamisega tegeleva ametiisiku teatav käitumine, sõltumata sellest, kas ta tegutseb vastutava või järelevalvet teostava isikuna, kui sellise käitumise eesmärk on omastada vahendeid või vara vastupidiselt nende ette nähtud eesmärgile ning seeläbi kahjustatakse liidu finantshuve. Seetõttu on vaja kõnealust käitumist hõlmavad kuriteod täpselt määratleda.
- (10) Seoses passiivse korruptsiooni ja omastamise kui kuritegevudega on vaja lisada ametiisiku mõiste, mis hõlmab kõiki asjaomaseid isikuid, kes töötavad ametniku ametikohal kas liidus, liikmesriikides või kolmandates riikides. Liidu vahendite haldamisse kaasatakse järjest rohkem eraisikuid. Selleks et liidu vahendeid korruptsiooni ja omastamise eest piisavalt kaitsta, tuleb mõistega „ametiisik“ seetõttu hõlmata ka isikud, kes ei tööta ametniku ametikohal, kuid kellele on liidu vahenditega seoses antud avaliku teenistuse ülesanded ja kes täidavad neid sarnasel viisil, näiteks selliste vahendite haldamisega tegelevad töövõtjad.

⁽¹⁾ Nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiiv 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi (ELT L 347, 11.12.2006, lk 1).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 (ELT L 298, 26.10.2012, lk 1).

- (11) Käesolevas direktiivis sätestatud kuritegude puhul tuleb tahtluse mõistet kohaldada nende kuritegude kõikide elementide suhtes. Teo või tegevusetuse tahtliku laadi võib tuletada teo objektiivsete faktiliste asjaolude põhjal. Käesolev direktiiv ei hõlma selliseid kuritegusid, mis ei nõua tahtlust.
- (12) Käesolev direktiiv ei kohusta liikmesriike nägema ette karistusena vangistust selliste kuritegude toimepanemise eest, mis ei ole laadilt rasked, kui riigisiseses õiguses eeldatakse tahtlust.
- (13) Mõned liidu finantshuvide vastased kuriteod on sageli tihedalt seotud Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 83 lõikega 1 ja kõnealusel sätel põhinevate liidu seadusandlike aktidega reguleeritavate kuritegudega. Käesoleva direktiivi sõnastus peaks seetõttu tagama sidususe kõnealuste seadusandlike aktide ja käesoleva direktiivi vahel.
- (14) Niivõrd kui liidu finantshuve võib kahjustada või ohustada juriidiliste isikute tegevus, tuleks juriidilised isikud võtta vastutusele käesolevas direktiivis määratletud kuritegude eest, mis on toime pandud nende nimel.
- (15) Selleks et tagada liidu finantshuvide võrdväärne kaitse kogu liidus meetmete kaudu, mis peaksid toimima hoiatavalt, peaksid liikmesriigid nägema ette teatavat liiki ja teatava määraga karistused, mida mõistetakse käesolevas direktiivis määratletud kuritegude eest. Karistuste määrad peaksid olema proportsionaalsed kuriteo raskusastmega.
- (16) Kuna käesoleva direktiiviga nähakse ette miinimumnormid, võivad liikmesriigid võtta vastu või säilitada rangemaid õigusnorme, mis käsitlevad liidu finantshuve kahjustavaid kuritegusid.
- (17) Käesolev direktiiv ei mõjuta distsiplinaarmedetete ning muude kui kriminaalõiguslike karistuste tõhusat ja tulemuslikku kohaldamist. Karistusi, mida ei saa võrdsustada kriminaalkaristustega, mis on samale isikule sama teo eest mõistetud, saab võtta arvesse, kui kõnealusele isikule esitatakse süüdistus käesolevas direktiivis määratletud kuriteo toimepanemises. Muude karistuste puhul tuleks täielikult järgida sama kuriteo eest mitmekordse kohtumõistmise ja karistamise keeldu (põhimõtte *ne bis in idem*). Käesolevas direktiivis ei määratleta kuriteona käitumist, mille eest ei ole ette nähtud distsiplinaarkaristust või muid meetmeid, mida kohaldatakse ametikohustuste rikkumise eest ja mida on võimalik asjaomaste isikute suhtes kohaldada.
- (18) Füüsilistele isikutele tuleks teataval juhtudel maksimumkaristusena ette näha vähemalt nelja-aastane vangistus. Need juhud peaksid vähemalt hõlmama juhtusid, mille tagajärjel tekitati suur kahju või saadi suur eelis, kusjuures kahju või eelist tuleks lugeda suureks, kui see on üle 100 000 euro. Kui liikmesriikide õiguses ei ole sõnaselgelt sätestatud suure kahju või eelise künnist maksimumkaristuse alusena, peaksid liikmesriigid tagama, et nende kohtud võtaksid pettuste ja liidu finantshuve kahjustavate muude kuritegude eest karistuse mõistmisel arvesse tekitatud kahju või saadud eelise suurust. Käesolev direktiiv ei takista liikmesriikidel sätestamast muid asjaolusid, mis viitaksid kuriteo raskele laadile, näiteks kui kahju või eelis on võimalik, ent väga suur. Ühise käibemaksusüsteemi vastu suunatud süütegude puhul peaks künnis, millest alates tuleks kahju või eelist käsitada vastavalt käesolevale direktiivile suurena, olema 10 000 000 eurot. Vaja on kindlaks määrata maksimaalse vangistuse miinimummäärad, et tagada liidu finantshuvide võrdväärne kaitse kogu liidus. Kõnealustel karistustel peaks olema võimalike kuritegude toimepanijate jaoks tugev hoiatav toime kogu liidus.
- (19) Liikmesriigid peaksid tagama, et nõukogu raamotsuses 2008/841/JSK⁽¹⁾ määratletud kuritegeliku organisatsiooni raames kuriteo toimepanemise asjaolu loetakse raskendavaks asjaoluks kooskõlas nende õigussüsteemis kohaldatavate õigusnormidega. Liikmesriigid peaksid tagama, et kohtunikel võimaldatakse kaaluda raskendavat asjaolu kuriteo toimepanijale karistuse mõistmisel, ent kohtunikel ei ole kohustust otsuse tegemisel raskendavale asjaolule tugineda. Liikmesriigid ei ole kohustatud raskendavat asjaolu ette nägema, kui riigisisese õiguse kohaselt loetakse raamotsuses 2008/841/JSK määratletud kuritegusid eraldiseisvateks kuritegudeks ja need võivad kaasa tuua karmimad karistused.
- (20) Arvestades eelkõige kuritegude toimepanijate ja liidu finantshuve kahjustavast ebaseaduslikust tegevusest saadava tulu liikuvust ning sellega seotud piiriüleste uurimiste keerukust, peaks iga liikmesriik kehtestama oma kohtualluvuse, et sellise tegevuse vastu võidelda. Iga liikmesriik peaks seeläbi tagama, et tema kohtute alluvuses on kuriteod, mis pannakse toime tema territooriumil kasutatud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia abil.

⁽¹⁾ Nõukogu 24. oktoobri 2008. aasta raamotsus 2008/841/JSK organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse kohta (ELT L 300, 11.11.2008, lk 42).

- (21) Arvestades mitme kohtualluvuse võimalusega käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate piiriüleste kuritegude puhul, peaksid liikmesriigid tagama, et direktiivi üle võtvas riigisisese õigusaktis järgitakse täielikult põhimõtet *ne bis in idem*.
- (22) Liikmesriigid peaksid sätestama õigusnormid vajalike tähtaegade kohta, mis võimaldavad neil liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust tõkestada. Kuritegude korral, mille eest mõistetav maksimumkaristus on vähemalt neli aastat vangistust, peaks see tähtaeg olema vähemalt viis aastat alates kuriteo toimepanemisest. See ei tohiks seada piiranguid nendele liikmesriikidele, kes ei ole kehtestanud uurimismenetlusele, süüdistuse esitamisele ja kohtulahendi täitmisele pööramisele aegumistähtaegu.
- (23) Ilma et see piiraks kriminaalasjades tehtavat piiriülest koostööd ja vastastikust õigusabi käsitlevate normide ning muude liidu õigusnormide, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 883/2013⁽¹⁾ normide kohaldamist, on vaja ette näha asjakohased koostöö sätted, et tagada tulemuslik tegevus käesolevas direktiivis määratletud, liidu finantshuve kahjustavate kuritegude vastu, sealhulgas liikmesriikide ja komisjoni vaheline teabevahetus ning komisjoni antav tehniline ja operatiivabi riiklikele pädevatele asutustele, kuna neil võib olla vaja oma uurimiste koordineerimist hõlbustada. Selline abi ei tohiks kaasa tuua komisjoni osavõttu liikmesriikide korraldatavatest uurimis- või kohtu alla andmise menetlustest konkreetsetes kriminaalasjades. Kooskõlas määruse (EL, Euratom) nr 883/2013 artikliga 8 peaksid kontrollikoda ning liidu institutsioonide, organite ja asutuste eelarvete auditeerimise eest vastutavad audiitorid tegema Euroopa Pettustevastasele Ametile (OLAF) ja teistele pädevatele asutustele teatavaks kõik asjaolud, mida võidakse lugeda kuriteoks käesoleva direktiivi alusel, ning liikmesriigid peaksid tagama, et riiklikud auditeerimisasutused määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 59 tähenduses teevad sedasama.
- (24) Komisjon peaks andma Euroopa Parlamendile ja nõukogule aru meetmetest, mida liikmesriigid on võtnud käesoleva direktiivi järgimiseks. Aruandele võib vajaduse korral lisada ettepanekud, millega võetakse arvesse võimalikke arengusuundi, eelkõige seoses liidu eelarve rahastamisega.
- (25) Konventsioon tuleks asendada käesoleva direktiiviga nende liikmesriikide puhul, kellele see on siduv.
- (26) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/849⁽²⁾ artikli 3 lõike 4 punkti d kohaldamisel tuleks viidet liidu finantshuve kahjustavale raskele kelmusele, nagu on määratletud konventsiooni artikli 1 lõikes 1 ja artikli 2 lõikes 1, käsitada viitena liidu finantshuve kahjustavale pettusele, nagu on määratletud käesoleva direktiivi artiklis 3 ja artikli 7 lõikes 3 või ühise käibemaksusüsteemi vastu suunatud kuritegudele, nagu on määratletud käesoleva direktiivi artikli 2 lõikes 2.
- (27) Käesoleva direktiivi nõuetekohane rakendamine liikmesriikides hõlmab isikuandmete töötlemist pädevate riigiasutuste poolt ning selliste andmete vahetamist ühelt poolt liikmesriikide ja teiselt poolt liidu pädevate asutuste vahel. Pädevate riigiasutuste vaheline isikuandmete töötlemine riigi tasandil peaks olema reguleeritud liidu *acquis*'ga. Isikuandmete vahetamine liikmesriikide vahel peaks toimuma vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile (EL) 2016/680⁽³⁾. Niivõrd kui isikuandmeid töötlevad liidu institutsioonid, organid ja asutused, peaks kohalduma Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 45/2001⁽⁴⁾ või asjakohasel juhul muud liidu õigusaktid, mis reguleerivad isikuandmete töötlemist kõnealuste organite ja asutuste poolt, samuti kohtulike uurimiste konfidentsiaalsust käsitlevad kohaldatavad normid.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/849, mis käsitleb finantsüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 648/2012 ja tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2005/60/EÜ ja komisjoni direktiiv 2006/70/EÜ (ELT L 141, 5.6.2015, lk 73).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/680, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset seoses pädevates asutustes isikuandmete töötlemisega süütegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil ning selliste andmete vaba liikumist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu raamotsus 2008/977/JSK (ELT L 119, 4.5.2016, lk 89).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1).

- (28) Kuna kriminaalkaristused peaksid avaldama hoiatavat mõju, tuleb nende kehtestamisel pöörata erilist tähelepanu põhiõigustele. Käesolevas direktiivis austatakse Euroopa Liidu põhiõiguste hartas (edaspidi „harta“) tunnustatud põhiõigusi ja põhimõtteid, eelkõige õigust vabadusele ja turvalisusele, õigust isikuandmete kaitsele, kutsevabadust ja õigust teha tööd, ettevõtlusvabadust, õigust omandile, õigust tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele, süütuse presumptsiooni ja kaitseõigust, kuritegude ja karistuste seaduslikkuse ja proportsionaalsuse põhimõtet ning põhimõtet *ne bis in idem*. Käesoleva direktiivi eesmärk on tagada nimetatud õiguste ja põhimõtete täielik austamine ning sellest tuleb lähtuda ka käesoleva direktiivi rakendamisel.
- (29) Liikmesriigid peaksid võtma vajalikke meetmeid, et tagada raha kiire sissenõudmine ja ülekandmine liidu eelarvesse, ilma et see piiraks finantskorrektsioone ja alusetult makstud summade sissenõudmist käsitlevate liidu asjakohaste valdkondlike normide kohaldamist.
- (30) Haldusmeetmetel ja -karistustel on tähtis osa liidu finantshuvide kaitsmises. Käesolev direktiiv ei vabasta liikmesriike kohustusest kohaldada ja rakendada liidu haldusmeetmeid ja -karistusi määruse (EÜ, Euratom) nr 2988/95 artiklite 4 ja 5 tähenduses.
- (31) Käesolev direktiiv peaks panema liikmesriikidele kohustuse kehtestada riigisisese õiguses kriminaalkaristused nende liidu finantshuve mõjutavate pettuste ja pettustega seotud kuritegude eest, mille suhtes kohaldatakse käesolevat direktiivi. Käesolev direktiiv ei peaks kehtestama selliste karistuste või muu kehtiva õiguskaitseüsteemi kohaldamise kohustust üksikjuhtumite suhtes. Liikmesriigid võivad põhimõtteliselt jätkata haldusmeetmete ja -karistuste paralleelset kohaldamist direktiiviga reguleeritud valdkonnas. Käesolevat direktiivi üle võtvate riigisiseste õigusnormide kohaldamisel peaksid liikmesriigid tagama, et kuritegude eest kriminaalkaristuste kehtestamisel kooskõlas käesoleva direktiiviga ning haldusmeetmete ja -karistuste mõistmisel ei rikuta hartat.
- (32) Käesolev direktiiv ei tohiks mõjutada liikmesriikide pädevust kehtestada oma maksuhaldurites selline struktuur ja töökorraldus, nagu nad peavad käibemaksu nõuetekohaseks kindlaksmääramiseks, hindamiseks ja kogumiseks vajalikuks, ega tohiks mõjutada käibemaksuõiguse tulemuslikku kohaldamist.
- (33) Käesoleva direktiivi kohaldamine ei piira ELi toimimise lepingus, ELi toimimise lepingule ja Euroopa Liidu lepingule (ELi leping) lisatud protokollis (nr 3) Euroopa Liidu Kohtu põhikirja kohta ja protokollis (nr 7) Euroopa Liidu privileegide ja immunitetide kohta ning nende rakendussätetes sisalduvate, immunitetide tühistamist käsitlevate sätete ega liikmesriikide õigusaktides sisalduvate samalaadsete sätete kohaldamist. Käesoleva direktiivi sätete liikmesriigi õigusesse ülevõtmisel ja käesolevat direktiivi ülevõtvate riigisiseste õigusnormide kohaldamisel võetakse neid privileege ja immunitete täiel määral arvesse, sealhulgas austatakse saadikute ja liikmete vaba mandaati.
- (34) Käesoleva direktiiviga ei piirata liikmesriikide kriminaalõiguse üldnormide ja üldpõhimõtete kohaldamist karistuse mõistmisel ja täitmisele pööramisel vastavalt iga üksikjuhtumi konkreetsetele asjaoludele.
- (35) Kuna käesoleva direktiivi eesmärki ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda meetme ulatuse ja mõju tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit vastu võtta meetmeid kooskõlas ELi lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (36) ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokollis nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artikli 3 ja artikli 4a lõike 1 kohaselt on Iirimaa teatanud oma soovist osaleda käesoleva direktiivi vastuvõtmisel ja kohaldamisel.
- (37) ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokollis nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artiklite 1 ja 2 kohaselt, ning ilma et see piiraks nimetatud protokollis artikli 4 kohaldamist, ei osale Ühendkuningriik käesoleva direktiivi vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.

- (38) ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokoll nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva direktiivi vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.
- (39) Euroopa Kontrollikojaga konsulteeriti ja ta on esitanud arvamuse ⁽¹⁾,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I JAOTIS

Reguleerimise, mõisted ja kohaldamisala

Artikkel 1

Reguleerimise

Käesoleva direktiiviga kehtestatakse kuritegude ja karistuste määramise miinimumnormid, et võidelda liidu finantshuve kahjustavate pettuste ja muu ebaseadusliku tegevusega eesmärgiga tugevdada kaitset kõnealuseid finantshuve kahjustavate kuritegude eest kooskõlas liidu selle valdkonna *acquis*'ga.

Artikkel 2

Mõisted ja kohaldamisala

1. Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:
 - a) „liidu finantshuvid“ – kõik tulud, kulud ja varad, mis on hõlmatud
 - i) liidu eelarvega;
 - ii) aluslepingute kohaselt asutatud liidu institutsioonide, organite ja asutuste eelarvetega või otseselt või kaudselt nende hallatavate ja kontrollitavate eelarvetega, või mis on neist saadud või tuleb neisse maksta;
 - b) „juriidiline isik“ – üksus, millel on juriidilise isiku staatus vastavalt kohaldatavale õigusele, välja arvatud riigid ja avalik-õiguslikud asutused, kes teostavad riigivõimu, ning rahvusvahelised avalik-õiguslikud organisatsioonid.
2. Käibemaksupõhistest omavahenditest tulenevate tulude puhul kohaldatakse käesolevat direktiivi üksnes ühise käibemaksusüsteemi vastu suunatud raskete süütegude puhul. Käesoleva direktiivi kohaldamisel käsitatakse ühise käibemaksusüsteemi vastu suunatud süütegusid raskete süütegudena, kui artikli 3 lõike 2 punktis d määratletud tahtlik tegu või tegevusetus on seotud kahe või enama liidu liikmesriigi territooriumiga ja kui kogukahju on vähemalt 10 000 000 eurot.
3. Käesolev direktiiv ei mõjuta liikmesriikide maksuhaldurite struktuuri ja toimimist.

II JAOTIS

Liidu finantshuve kahjustavate pettustega seotud kuriteod

Artikkel 3

Liidu finantshuve kahjustav pettus

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, mis tagavad, et liidu finantshuve kahjustavat pettust käsitatakse kuriteona, kui see on toime pandud tahtlikult.
2. Käesoleva direktiivi tähenduses käsitatakse liidu finantshuve kahjustava pettusena järgmist:

⁽¹⁾ ELT C 383, 12.12.2012, lk 1.

- a) hangetesse mittepuutuvate kulude puhul tegu või tegevusetus, mis on seotud:
- i) vale-, ebaõigete või mittetäielike aruannete või dokumentide kasutamise või esitamisega, mille tagajärjel omastatakse või peetakse õigusvastaselt kinni liidu eelarve või liidu poolt või tema nimel hallatavate eelarvete vahendeid või varasid;
 - ii) konkreetse kohustuslikult avaldamisele kuuluva teabe varjamisega, millel on sama tagajärg, või
 - iii) selliste vahendite või varade väärkasutamisega ehk nende kasutamisega muuks kui algselt ette nähtud otstarbeks;
- b) hangetesse puutuvate kulude puhul vähemalt juhul, kui see toimus kuriteo toimepanijale või muule isikule õigusvastase varalise kasu saamiseks, mille tulemusel kahjustati liidu finantshuve, tegu või tegevusetus, mis on seotud:
- i) vale-, ebaõigete või mittetäielike aruannete või dokumentide kasutamise või esitamisega, mille tagajärjel omastatakse või peetakse õigusvastaselt kinni liidu eelarve või liidu poolt või tema nimel hallatavate eelarvete vahendeid või varasid;
 - ii) konkreetse kohustuslikult avaldamisele kuuluva teabe varjamisega, millel on sama tagajärg, või
 - iii) selliste vahendite või varade väärkasutamisega ehk nende kasutamisega muuks kui algselt ette nähtud otstarbeks, mis kahjustab liidu finantshuvisid;
- c) muude kui punktis d osutatud käibemaksupõhistest omavahenditest tulenevate tulude puhul tegu või tegevusetus, mis on seotud:
- i) vale-, ebaõigete või mittetäielike aruannete või dokumentide kasutamise või esitamisega, mille tagajärjel vähendatakse õigusvastaselt liidu eelarve või liidu poolt või tema nimel hallatavate eelarvete vahendeid;
 - ii) konkreetse kohustuslikult avaldamisele kuuluva teabe varjamisega, millel on samasugused tagajärjed, või
 - iii) õiguspäraselt saadud kasu väärkasutamisega, millel on sama tagajärg;
- d) käibemaksupõhistest omavahenditest tulenevate tulude puhul tegu või tegevusetus, mis on toime pandud piiriülestes petuskeemides seoses järgmisega:
- i) vale-, ebaõigete või mittetäielike käibemaksualaste aruannete või dokumentide kasutamine või esitamine, mille tagajärjeks on liidu eelarvevahendite vähenemine;
 - ii) konkreetse kohustuslikult avaldamisele kuuluva käibemaksualase teabe varjamine, millel on sama tagajärg, või
 - iii) õigete käibemaksuaruannete esitamine, et pettuslikult varjata käibemaksu maksmata jätmist või saada ebaseaduslikult õigus käibemaksutagastusele.

Artikkel 4

Muud kuriteod, mis kahjustavad liidu finantshuve

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, mis tagavad, et direktiivi (EL) 2015/849 artikli 1 lõikes 3 kirjeldatud rahapesu käsitatakse kuriteona, kui see hõlmab käesoleva direktiivi kohaldamisalasse jäävate kuritegude tulemusel saadud vara.
 2. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, mis tagavad, et passiivset ja aktiivset korruptsiooni käsitatakse kuriteona, kui see on toime pandud tahtlikult.
- a) Käesoleva direktiivi kohaldamisel on „passiivne korruptsioon“ ametiisiku tegu, millega ametiisik otse või vahendaja kaudu taotleb või saab mis tahes liiki eeliseid endale või kolmandale isikule või nõustub eelise lubamisega selle eest, et paneks toime või jätaks toime panemata oma ametiülesandeks oleva või ametiülesannete täitmise seoses teo viisil, mis kahjustab või tõenäoliselt kahjustaks liidu finantshuve.

b) Käesoleva direktiivi kohaldamisel on „aktiivne korrupsioon“ isiku tegu, millega lubatakse, pakutakse või antakse otse või vahendaja kaudu ametiisikule endale või kolmandale isikule mis tahes liiki eeliseid selle eest, et ta paneks toime või jätaks toime panemata oma ametiülesandeks oleva või ametiülesannete täitmiseiga seoses teo viisil, mis kahjustab või tõenäoliselt kahjustaks liidu finantshuve.

3. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, mis tagavad, et omastamist käsitatakse kuriteona, kui see on pandud toime tahtlikult.

Käesoleva direktiivi kohaldamisel on „omastamine“ iga vahendite või varade haldamisega otse või kaudselt tegeleva ametiisiku tegu, mille raames ta eraldab või maksab välja vahendeid või omastab või kasutab vara vastupidiselt nende ette nähtud eesmärgile, mis kahjustab liidu finantshuve.

4. Käesoleva direktiivi kohaldamisel on „ametiisik“:

a) liidu või riigi ametnik, sealhulgas teise liikmesriigi ja kolmanda riigi ametnik:

i) mõiste „liidu ametnik“ tähendab isikut, kes on

— ametnik või muu lepinguline töötaja nõukogu määruses (EMÜ, Euratom, ESTÜ) nr 259/68⁽¹⁾ sätestatud Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjade ja Euroopa Liidu muude teenistujate teenistustingimuste (edaspidi „personalieeskirjad“) tähenduses või

— liikmesriigi või avalik-õigusliku või eraõigusliku organi poolt liidu juurde lähetatud ja kes täidab liidu ametnike või muude teenistujate ülesannetega võrdväärseid ametiülesandeid.

Ilma et see piiraks protokollides nr 3 ja nr 7 sisalduvate privileege ja immunitete käsitlevate sätete kohaldamist, käsitatakse aluslepingute alusel asutatud liidu institutsioonide, organite ja asutuste liikmeid ja selliste organite personali liidu ametnikena, kui nende suhtes ei kohaldata personalieeskirju;

ii) mõiste „riigiametnik“ sisustamise aluseks on mõiste „ametnik“ või „ametiisik“ määratlus selle liikmesriigi või kolmanda riigi riigisisises õiguses, kus kõnealune isik oma ametiülesandeid täidab.

Liikmesriigi ametnikku või kolmanda riigi riigiametnikku puudutavas menetluses, mille on algatanud teine liikmesriik, ei ole viimati nimetatud kohustatud kasutama „riigiametniku“ mõistet, välja arvatud juhul, kui see mõiste ühildub tema riigisisese õigusega.

Mõiste „riigiametnik“ hõlmab kõiki isikuid, kes riigi, piirkondlikul või kohalikul tasandil töötavad täidesaatvat, haldus- või kohtuvõimu teostaval ametikohal. Riigiametnikuna käsitatakse kõiki isikuid, kes riigi, piirkondlikul või kohalikul tasandil töötavad seadusandlikku võimu teostaval ametikohal;

b) muu isik, kellele on antud avaliku teenistuse ülesanded ja kes täidab neid seoses liidu vahendite haldamise või liidu finantshuve mõjutavate otsuste tegemisega liikmesriigis või kolmandas riigis.

III JAOTIS

Üldsätted pettuste ja liidu finantshuve kahjustavate muude kuritegude kohta

Artikkel 5

Kuriteole kihutamine ja kaasaaitamine ning kuriteokatse

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, mis tagavad, et artiklites 3 ja 4 osutatud kuritegude toimepanemisele kihutamine ja kaasaaitamine on karistatav kuriteona.

⁽¹⁾ EÜT L 56, 4.3.1968, lk 1.

2. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, mis tagavad, et artiklis 3 ja artikli 4 lõikes 3 osutatud kuritegude toimepanemise katse on karistatav kuriteona.

Artikkel 6

Juriidiliste isikute vastutus

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, mis tagavad, et juriidilist isikut saab võtta vastutusele artiklites 3, 4 ja 5 osutatud kuritegude eest, mille on tema kasuks toime pannud eraisikuna või juriidilise isiku organi liikmena tegutsenud isik, kellel on juriidilises isikus juhtiv koht, mis põhineb järgmisel:

- a) õigus esindada juriidilist isikut;
- b) õigus teha otsuseid juriidilise isiku nimel või
- c) õigus kontrollida juriidilist isikut.

2. Samuti võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed tagamaks, et juriidilist isikut saab võtta vastutusele, kui käesoleva artikli lõikes 1 nimetatud isiku puuduliku järelevalve või kontrolli tagajärjel on osutunud võimalikuks, et tema alluvuses olev isik on pannud selle juriidilise isiku kasuks toime artiklis 3, 4 või 5 osutatud kuriteo.

3. Juriidilise isiku vastutuselevõtmine vastavalt käesoleva artikli lõigetele 1 ja 2 ei välista kriminaalmenetluse algatamise võimalust füüsilise isiku suhtes, kes on toime pannud artiklis 3 või 4 osutatud kuriteo või kelle suhtes kohaldatakse kriminaalvastutust artikli 5 alusel.

Artikkel 7

Füüsilistele isikutele kohaldatavad karistused

1. Liikmesriigid tagavad, et füüsilistele isikutele mõistetakse artiklites 3, 4 ja 5 osutatud kuritegude eest tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad kriminaalkaristused.

2. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, mis tagavad, et artiklites 3 ja 4 osutatud kuritegude eest mõistetakse maksimumkaristusena vangistus.

3. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, mis tagavad, et artiklites 3 ja 4 osutatud kuritegude eest mõistetakse maksimumkaristusena vähemalt neli aastat vangistust, kui kuriteoga tekitati suur kahju või saadi suur eelis.

Artikli 3 lõike 2 punktides a, b ja c ning artiklis 4 osutatud kuritegudega tekitatud kahju või saadud eelis loetakse suureks, kui kahju või eelis on üle 100 000 euro.

Artikli 3 lõike 2 punktis d osutatud ning artikli 2 lõikes 2 sätestatud kohaldamisalasse jäävate kuritegudega tekitatud kahju või saadud eelis loetakse alati suureks.

Liikmesriigid võivad ette näha maksimumkaristusena vähemalt nelja aasta pikkuse vangistuse ka muudel nende riigisisises õiguses määratletud raskendavatel asjaoludel.

4. Kui artikli 3 lõike 2 punktis a, b või c või artiklis 4 osutatud kuriteoga tekitatud kahju on väiksem kui 10 000 eurot või saadud eelis on väiksem kui 10 000 eurot, võivad liikmesriigid ette näha muu kui kriminaalõigusliku karistuse.

5. Lõige 1 ei piira pädevate asutuste õigust kohaldada ametiisikute suhtes distsiplinaarkaristusi.

Artikkel 8

Raskendav asjaolu

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, mis tagavad, et raskendavaks asjaoluks loetakse artiklis 3, 4 või 5 osutatud kuriteo toimepanemine kuritegeliku organisatsiooni tegevuse raames raamotsuse 2008/841/JSK tähenduses.

*Artikkel 9***Juriidilistele isikutele kohaldatavad karistused**

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, mis tagavad, et juriidilistele isikutele, kes võetakse vastutusele artikli 6 alusel, määratakse tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad karistused, mille hulka kuuluvad kriminaalõiguslikud või muud trahvid ja mis võivad hõlmata muid karistusi, näiteks:

- a) riiklike hüvitiste või abi saamise õigusest ilmajätmine;
- b) ajutine või alaline riigihankemenetlusest kõrvaldamine;
- c) ajutine või alaline ettevõtluskeeld;
- d) kohtuliku järelevalve alla võtmine;
- e) sundlõpetamine;
- f) kuriteo toimepanekuks kasutatud üksuste ajutine või lõplik sulgemine.

*Artikkel 10***Vara arestimine ja konfiskeerimine**

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et võimaldada artiklites 3, 4 ja 5 osutatud kuritegude toimepanemise vahendite ja saadud tulu arestimist ja konfiskeerimist. Liikmesriigid, kelle jaoks on siduv Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/42/EL,⁽¹⁾ teevad seda kooskõlas nimetatud direktiiviga.

*Artikkel 11***Kohtualluvus**

1. Iga liikmesriik võtab vajalikud meetmed, et kehtestada oma kohtualluvus artiklites 3, 4 ja 5 osutatud kuritegude üle, kui

- a) kuritegu on tervikuna või osaliselt toime pandud asjaomase liikmesriigi territooriumil või
- b) kuriteo toimepanija on asjaomase liikmesriigi kodanik.

2. Iga liikmesriik võtab vajalikud meetmed, et kehtestada oma kohtualluvus artiklites 3, 4 ja 5 osutatud kuritegude üle, kui kuriteo toimepanijale kohalduvad kuriteo toimepanemise ajal personalieeskirjad. Iga liikmesriik võib mitte kohaldada või ainult teatavatel juhtudel või ainult teatavatel tingimustel kohaldada käesolevas lõikes sätestatud kohtualluvuse reegleid ning teavitab sellest komisjoni.

3. Liikmesriik teavitab komisjoni otsusest oma kohtualluvust laiendada artiklis 3, 4 või 5 osutatud kuritegudele, mis on toime pandud väljaspool tema territooriumi, kui esineb mõni järgmine olukord:

- a) kuriteo toimepanija peamine elukoht asub selle liikmesriigi territooriumil;
- b) kuritegu on toime pandud selle riigi territooriumil asuva juriidilise isiku kasuks või
- c) kuriteo toimepanija on üks selle riigi ametnikke, kes tegutseb oma ametiülesannete täitmisel.

4. Lõike 1 punktis b osutatud juhtudel võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed tagamaks, et nende kohtualluvuse kohaldamine ei sõltu tingimusest, mille kohaselt saab süüdistuse esitada ainult pärast ohvri avalduse esitamist kuriteo toimepanemise kohas või pärast kuriteost teatamist selle riigi poolt, kelle territooriumil kuritegu toime pandi.

*Artikkel 12***Liidu finantshuve kahjustavate kuritegude aegumine**

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et kehtestada aegumistähtjad, mis võimaldavad artiklites 3, 4 ja 5 osutatud kuritegude uurimist, nende eest süüdistuse esitamist, nende kohtulikku menetlemist ja kohtuotsuse tegemist piisava aja jooksul pärast kuritegude toimepanemist, et neid tulemuslikult menetleda.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta direktiiv 2014/42/EL kriminaaltulu arestimise ja konfiskeerimise kohta Euroopa Liidus (ELT L 127, 29.4.2014, lk 39).

2. Artiklites 3, 4 ja 5 osutatud kuritegude korral, mille eest mõistetakse maksimumkaristus on vähemalt neli aastat vangistust, võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed, et võimaldada nende kuritegude uurimist, nende eest süüdistuse esitamist, nende kohtulikku menetlemist ja kohtuotsuse tegemist vähemalt viie aasta jooksul alates kuritegude toimepanemisest.

3. Erandina lõikest 2 võivad liikmesriigid kehtestada aegumistähtaaja, mis on lühem kui viis aastat, kuid mitte lühem kui kolm aastat, tingimusel et selle tähtaaja kulgemist on võimalik teatavate toimingute korral katkestada või peatada.

4. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, mis võimaldavad täitmisele pöörata sellise karistuse,

a) milleks on üle ühe aasta pikkune vangistus, või alternatiivina

b) milleks on vangistus kuriteo korral, mille eest mõistetakse maksimumkaristus on vähemalt neli aastat vangistust,

mis mõistetakse artiklis 3, 4 või 5 osutatud kuritegude eest lõpliku süüdimõistva otsusega, vähemalt viie aasta jooksul alates lõplikult süüdi mõistva otsuse tegemise kuupäevast. See tähtaeg võib sisaldada aegumistähtaaja kulgemise katkestamisest või peatamisest tulenevaid pikendamisi.

Artikkel 13

Sissenõudmine

Käesoleva direktiivi kohaldamine ei piira järgmiste summade sissenõudmist:

1) liidu tasandil alusetult makstud summad seoses artikli 3 lõike 2 punktis a, b või c või artiklis 4 või 5 osutatud kuritegude toimepanemisega;

2) riigi tasandil tasumata käibemaks seoses artikli 3 lõike 2 punktis d või artiklis 4 või 5 osutatud kuritegude toimepanemisega.

Artikkel 14

Seos liidu muude kohaldatavate õigusaktidega

Käesoleva direktiivi kohaldamist ei mõjuta liidu õiguses, eelkõige määruse (EÜ, Euratom) nr 2988/95 artiklites 4 ja 5, või liidu õigusest tuleneva konkreetse kohustuse täitmiseks vastu võetud riigisisestes õigusaktides sätestatud haldusmeetmete, -karistuste ja -trahvide kohaldamine. Liikmesriigid tagavad, et kriminaalmenetlused, mis algatatakse käesoleva direktiivi rakendamiseks vastu võetud riigisiseste õigusnormide alusel, ei takista põhjendamatult selliste liidu õiguses või riigisisestes rakendusaktides sätestatud haldusmeetmete, -karistuste ja -trahvide tõhusat ja nõuetekohast kohaldamist, mida ei saa kriminaalmenetlusega võrdsustada.

IV JAOTIS

Lõppsätted

Artikkel 15

Liikmesriikide ja komisjoni (OLAF) ning teiste liidu institutsioonide, organite või asutuste koostöö

1. Ilma et see piiraks kriminaalasjades tehtavat piiriülest koostööd ja antavat vastastikust õigusabi käsitlevate normide kohaldamist, teevad liikmesriigid, Eurojust, Euroopa Prokuratuur ja komisjon oma vastava pädevuse piires koostööd artiklites 3, 4 ja 5 osutatud kuritegude vastase võitluse valdkonnas. Selleks annab komisjon ja asjakohasel juhul Eurojust liikmesriikide pädevatele asutustele vajalikku tehnilist ja operatiivabi, et aidata nende uurimisi koordineerida.

2. Liikmesriikide pädevad asutused võivad oma pädevuse piires vahetada komisjoniga teavet, et hõlbustada asjaolude tuvastamist ja tõhusate abinõude tarvitusele võtmist artiklites 3, 4 ja 5 osutatud kuritegude suhtes. Komisjon ja liikmesriikide pädevad asutused võtavad igal konkreetsel juhul arvesse konfidentsiaalsusnõudeid ja andmekaitse norme. Ilma et see piiraks teabele juurdepääsu käsitleva riigisisese õiguse kohaldamist, võib komisjonile teavet edastav liikmesriik määrata sel eesmärgil kindlaks teabe kasutamise eritingimused, millest komisjon või seda teavet kasutav muu liikmesriik peab kinni pidama.

3. Kontrollikoda ning aluslepingute kohaselt loodud liidu institutsioonide, organite ja asutuste eelarvete ning institutsioonide hallatavate ja kontrollitavate eelarvete auditeerimise eest vastutavad audiitorid teatavad OLAFile ja teistele pädevatele asutustele kõik asjaolud, millest nad on oma ametiülesannete täitmisel teada saanud ja mida võiks käsitada artiklis 3, 4 või 5 osutatud kuriteona. Liikmesriigid tagavad, et riiklikud auditeerimisasutused teevad sama.

Artikkel 16

Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse konventsiooni asendamine

Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse 26. juuli 1995. aasta konventsioon ning selle 27. septembri ja 29. novembri 1996. aasta ning 19. juuni 1997. aasta protokollid asendatakse alates ... [kaks aastat pärast käesoleva direktiivi vastuvõtmise kuupäeva] käesoleva direktiiviga nende liikmesriikide puhul, kellele see on siduv.

Käesoleva direktiiviga seotud liikmesriikide puhul käsitatakse viiteid konventsioonile viidetena käesolevale direktiivile.

Artikkel 17

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid võtavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid vastu ja avaldavad need hiljemalt ... [kaks aastat pärast käesoleva direktiivi vastuvõtmise kuupäeva]. Liikmesriigid edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile. Liikmesriigid kohaldavad kõnealuseid norme alates ... [kaks aastat pärast käesoleva direktiivi vastuvõtmise kuupäeva].

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nende ametliku avaldamise korral nendesse või nende juurde viite käesolevale direktiivile. Samuti lisavad liikmesriigid märkuse, et käesoleva direktiiviga seotud liikmesriikide puhul käsitatakse kehtivates õigus- ja haldusnormides esinevaid viiteid käesoleva direktiiviga kehtetuks tunnistatud konventsioonile viidetena käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi ja kõnealuse märkuse sõnastuse näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastuvõetud põhiliste riigisiseste õigusnormide teksti.

Artikkel 18

Aruandlus ja hindamine

1. Komisjon esitab hiljemalt ... [neli aastat pärast käesoleva direktiivi vastuvõtmise kuupäeva] Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles hinnatakse seda, millises ulatuses on liikmesriigid võtnud käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikke meetmeid.

2. Ilma et see piiraks muudes liidu õigusaktides sätestatud aruandluskohustusi, saadavad liikmesriigid igal aastal komisjonile artiklites 3, 4 ja 5 osutatud kuritegude kohta järgmise statistika, kui see on asjaomases liikmesriigis kesktasandil kättesaadav:

- a) algatatud ja lõpetatud kriminaalmenetluste arv, õigeksmõistva ja süüdimõistva otsusega lõppenud menetluste arv ning pooleliolevate menetluste arv;
- b) kriminaalmenetluse tulemusel sisse nõutud summad ja kahju hinnanguline suurus.

3. Võttes arvesse lõike 1 kohaselt esitatud aruannet ja lõike 2 kohaselt esitatud liikmesriikide statistikat, esitab komisjon hiljemalt ... [seitse aastat pärast käesoleva direktiivi vastuvõtmise kuupäeva] Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles ta hindab käesolevat direktiivi ülevõtvate riigisiseste õigusnormide mõju liidu finantshuve kahjustavate pettuste tõkestamisele.

4. Võttes aluseks lõike 2 kohaselt esitatud liikmesriikide statistika, esitab komisjon hiljemalt ... [viis aastat pärast käesoleva direktiivi vastuvõtmise kuupäeva] Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles ta hindab, kas liidu finantshuvide kaitse tugevdamise üldise eesmärgi seisukohast

- a) on artikli 2 lõikes 2 osutatud künnis asjakohane,
- b) on artiklis 12 osutatud aegumise sätted piisavalt tulemuslikud,
- c) käsitleb käesolev direktiiv tulemuslikult hangetega seotud pettusi.

5. Lõigetes 3 ja 4 osutatud aruannetele lisatakse vajaduse korral seadusandlik ettepanek, mis võib sisaldada erisätet hangetega seotud pettuste kohta.

Artikkel 19

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 20

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele kooskõlas aluslepingutega.

...

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

Nõukogu põhjendused: nõukogu esimese lugemise seisukoht (EL) nr 4/2017 eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, mis käsitleb liidu finantshuve kaitset kriminaalõiguse abil

(2017/C 184/02)

I. SISSEJUHATUS

Komisjon esitas 12. juulil 2012 ettepaneku ⁽¹⁾ direktiivi kohta, mis käsitleb liidu finantshuve kaitset kriminaalõiguse abil.

Nõukogu leppis 8. juunil 2013 kokku üldises lähenemisviisis, ⁽²⁾ andes seeläbi eesistujariigile volitused alustada Euroopa Parlamendiga kolmepoolseid läbirääkimisi.

Euroopa Parlament võttis direktiivi eelnõu käsitleva arvamuse vastu esimesel lugemisel 16. aprillil 2014 ⁽³⁾.

Euroopa Parlament kinnitas eelarvekontrollikomisjoni (CONT) ning kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni (LIBE) tasandil kokkuleppe kolmepoolsete läbirääkimiste tulemusel saavutatud kompromissteksti suhtes 12. jaanuaril 2017.

Nõukogu saavutas 7. veebruaril 2017 toimunud istungil direktiivi eelnõu suhtes poliitilise kokkuleppe. 25. aprillil 2017 võttis nõukogu vastu oma esimese lugemise seisukoha, mis on täielikult kooskõlas nõukogu ja Euroopa Parlamendi vahel toimunud mitteametlike läbirääkimiste käigus kokku lepitud direktiivi kompromisstekstiga.

II. ETTEPANEKU EESMÄRK

Kõnealuse direktiivi eelnõu eesmärk on kehtestada miinimumeeskirjad kuritegude ja karistuste määratlemiseks liidu finantshuve kahjustava pettuse ja muu ebaseadusliku tegevuse vastase võitluse valdkonnas, eesmärgiga aidata tulemuslikult kaasa tugevamale kaitsele neid finantshuve kahjustava kuritegevuse vastu kooskõlas liidu kõnealuse valdkonna *acquis*'ga. Võrreldes Euroopa ühenduste finantshuve kaitse konventsiooniga, ⁽⁴⁾ mille kõnealune direktiiv asendab nende liikmesriikide puhul, kelle suhtes direktiiv on siduv, nähakse direktiiviga ette rangemad õigusnormid mitmes tähtsas küsimuses, eelkõige mis puudutab karistusi.

III. NÕUKOGU ESIMISE LUGEMISE SEISUKOHA ANALÜÜS

A. Üldised märkused

Euroopa Parlament ja nõukogu on pidanud komisjoni direktiivi ettepaneku alusel mitteametlikke läbirääkimisi eesmärgiga jõuda poliitilisele kokkuleppele. Nõukogu esimese lugemise seisukoha tekst kajastab täielikult kompromissi, mis saavutati kahe kaasseadusandja vahel, keda abistas Euroopa Komisjon. Seetõttu tuleks nõukogu esimese lugemise seisukohale tehtavaid viiteid käsitada viidetena kolmepoolsete läbirääkimiste tulemusel kokku lepitud kompromissile.

Nõukogu esimese lugemise seisukoht järgib Euroopa ühenduste finantshuve kaitse konventsiooni ⁽⁵⁾ ja komisjoni ettepaneku eesmarke. Direktiivi eelnõu tekst sisaldab selgemaid ja üksikasjalikumaid sätteid mitme konventsioonis käsitletud küsimuse kohta ning selles esitatakse ka mõned täiesti uued sätted, näiteks seoses aegumistähtaegadega.

B. Õiguslik alus

Komisjoni ettepanek põhines ELi toimimise lepingu artikli 325 lõikel 4. Kaasseadusandjad leppisid siiski kokku, et ELi toimimise lepingu artikli 83 lõiked 1 ja 2 on ainus õiguslik alus, millele tuginedes kehtestatakse miinimumeeskirjad kuritegude ja karistuste määratlemiseks, sealhulgas seoses kuritegudega liidu finantshuve kahjustava pettuse vastase võitluse valdkonnas. Seepärast võetakse direktiiv vastu ELi toimimise lepingu artikli 83 lõike 2 alusel.

Iirimaa on andnud teada oma soovist osaleda direktiivi vastuvõtmises ja kohaldamises. Iirimaa on valinud direktiivi kohaldamises osalemise. Ühendkuningriik ja Taani ei osale direktiivi vastuvõtmises ja see ei ole nende suhtes siduv ega kohaldatav.

⁽¹⁾ 12683/12

⁽²⁾ 10729/13

⁽³⁾ 9024/14

⁽⁴⁾ EÜT C 316, 27.11.1995, lk 48.

⁽⁵⁾ EÜT C 316, 27.11.1995, lk 48.

C. Peamised poliitikaküsimused

1. Liidu finantshuvide mõiste ja direktiivi kohaldamisala

Direktiivi artiklis 2 määratletakse liidu finantshuvid. Nõukogu tegi üldises lähenemisviisis ettepaneku jätta direktiivi kohaldamisalast välja kõik sätteod ühise käibemaksusüsteemi vastu, mis oleks *a priori* hõlmatud mõistega. Parlamendiga peetud läbirääkimiste järel lisati ühise käibemaksusüsteemi vastased sätteod siiski direktiivi. Artiklisse 3 on lisatud eraldi käibemaksutuluga seotud pettuse määratlus. Direktiivi kohaldamisala on siiski piiratud, kuna direktiivi kohaldataks üksnes siis, kui on tegemist raske sätteoga. Sätteogu loetakse raskeks, kui see on seotud kahe või enama liikmesriigi territooriumiga ja sellega tekitatud kogukahju on vähemalt 10 miljonit eurot.

2. Kuritegude mõiste

Artiklis 3 määratletakse direktiiviga hõlmatud kuriteod. Pettuse ning aktiivse ja passiivse korruptsiooni mõistet on pisut ajakohastatud ning need vastavad suures osas konventsioonis ja selle protokollides kasutatud mõistetele. Uue sätteona on lisatud omastamine, mis hõlmab ametiisikute käitumist, mis rangelt võttes ei kujuta endast pettust.

3. Füüsilistele isikutele kohaldatavad karistused

Nõukogu esimese lugemise seisukohas sätestatakse eeskirjad miinimumkaristuste kehtestamiseks füüsilistele isikutele (artikkel 7). Konventsiooniga võrreldes esitatakse uued üksikasjalikud sätted karistuste määrade kohta. Sätteogude eest, millega tekitati suur kahju või saadi suur eelis, määratakse raskem karistus, s.o maksimumkaristusena vähemalt neli aastat vangistust.

4. Aegumine

Konventsioon ei sisaldanud otseselt aegumist käsitlevaid sätteid. Direktiivi artikliga 12 kehtestatakse liidu kriminaalõiguses tõesti esimesed üksikasjalikud siduvad aegumist puudutavad sätted. Liikmesriigid peavad ette nägema aegumistähtajad, mis jätavad õiguskaitseasutustele sätteogude tulemuslikuks menetlemiseks piisavalt aega ning mis raskete sätteogude puhul on vähemalt viis aastat. Lisatud on ka säte karistuste täitmisele pööramise aegumistähtaja kohta.

5. Liikmesriikide, Euroopa Komisjoni ja asutuste ning kontrollikoja koostöö

Artiklis 15 on esitatud uued sätted, mis käsitlevad liikmesriikide, teatud asutuste, näiteks Eurojusti, ja komisjoni kohustust teha direktiivis määratletud kuritegude vastase võitluse valdkonnas oma pädevuse piires koostööd. Samuti on lisatud kontrollikoja ja teiste auditeerimisasutuste kohustus teatada kõigist asjakohastest asjaoludest.

IV. KOKKUVÕTE

Nõukogu esimese lugemise seisukoht kajastab kompromissi, milleni jõuti nõukogu ja Euroopa Parlamendi vahelistel läbirääkimistel, mille toimumist toetas komisjon. Nõukogu esimese lugemise seisukoha muudatusteta heakskiitmisega kehtestab Euroopa Parlament koos nõukoguga direktiivi.

ISSN 1977-0898 (elektroniline väljaanne)
ISSN 1725-5171 (paberväljaanne)

Euroopa Liidu Väljaannete Talitus
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

ET